

ՊԱՅՄԱՆՔ

արեկան գին և Պոլսոյ համար 130 դշ
» Գաւառաց » 160 »
» Օտար երկրներու » 180 »
Վեցամսեայ և Պոլսոյ » 75 »
» Գաւառաց » 80 »
Իւրաքանչիւր թերթի գին 60 փր.
Ծանուցման տողը մէկ անգամի հա-
մար 2 դուրուշ, երկու անգամի հա-
մար 60 փարսյ, աւելի անգամնե-
լու համար 40 փարսյ:

Լ Ր Ա Պ Ի Ր

ՔԱՆԱԿԱՆ ԱՂԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Գուրս գալիս իրադրոյ ճանրու
ծախքը խմբագրութեան վրայ է:
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ-
կամ որ եւ ինչ գրութիւն խմբագիր
—Տնօրէնին պիտի ուղղուի և Պո-
լիս, Չինիլի խան, Մարտի գրասեն-
եակը:
Համար. ծախքը չվճարուած նա-
մակ չընդունուիր:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 49 ԳԵՆԵՐԱԼ
ՔԱՆԱԿԱՆ

1856 ի դաշնագրութեան խնդ-
րոյն վրայ Կոստանդնուպոլիսի ան-
Անգղիոյ կառավարութիւնն ուղղած
ծանուցագրերն արդէն թարգմանելով
հրատարակած ենք:

Այս անգամ մենք կարեւորագոյ-
նը, այսինքն և Պոլսոյ Ռուսական դոր-
ծակաւորին միջոցաւ Բ. Գրան ներ-
կայացած ծանուցագրերուն պատճէնը՝
Գաղղիական Լիպերթէ լրագրին մէջ
տեմանելով կը փութանք զանոնք ալ
թարգմանել:

Ա. Պ. ՄԷԼ

Գրեթէ Կոստանդնուպոլիս 1/13 Նոյ.

Չարքոէ—Սէլ 1/13 Նոյ.

« Դեհ. Կոստանդնուպոլիսի մէջ կը
զրկուի շրջաբերական ծանուցագրի մը
պատճէնը, որ 1856 մարտ 30 ի դաշ-
նագրութեան խնդրոյն ամեն կառավա-
րութեանց պիտի հաղորդուի: Չեղ ալ
պատուէր կը տրուի որ այս ծանուցա-
գրին Ալի փաշային հաղորդէք:

« Պիտի ջանաք ինչ. Կոստանդնու-
տարարութեան հոգին լու հասկնալ
Նորուն բարձրութեան: Արդարեւ բը-
նաւ սպառնալիք չպարտաւորել թուր-
քոյ դէմ, ընդհակառակն ո՛րչափ աւե-
րի համարուած ենք թէ 1856 ի ալդ-
դաշնագրութիւնը մեր ու թուրքոյ
մէջ այնչափ անբնական յարաբերու-
թիւններ կը հաստատէ, որոնցմէ հա-
մայն Արեւելք կը փնտրուի, ա՛յնչափ
աւելի համարուած ենք նաեւ թէ այն
վերաբերիչ սեղանից բարձուր կրնայ
Թերեւս վերանորոգել այս երկու տե-
րութեանց մէջ այն մտերմական յարա-
բերութիւնները՝ որք անցելոյն քիչ
քանիցս անգամ տեսնուած են: Այն
հին աւանդութեանց նորոգումը Գըռ-
նէն միայն կախում ունի:

« Մեր կատարեալ անկեղծու-
թեամբ հրուէր կրնենք Գրան, որպէս
զի վերջին ժամանակներս մեր վրայ
ցոյց տուած կասկածի զգացմունքէն
եղ կենայ եւ առաւել վստահ քաղա-
քականութիւն մ'ընդունի մեր նկատ-
մամբս:

ԿՈՐՁԱՐՈՅ

Ա. Նոյն

Չարքոէ—Սէլ 1/13 Նոյ.

« Չեղ զրկուած կարեւոր պաշտո-
նագրին վրայ քանի մը խօսք ալ կա-
ւեցնենք Շրջաբերական ծանուցագ-
րէն զատ ուրիշ նամակներու եւ պաշ-
տոնագրերու պատճէններ ալ պիտի
ստանաք, զորս Կոստանդնուպոլիս
եւ այլ արքունեաց զրկած են՝ որոյ
այս շրջաբերական ծանուցագիրը հա-
ղորդուած է, նմանապէս սոյն խնդ-
րոյն վրայ 1859 ին եղած թղթակցու-
թեան պատճէնը:

« Այս դրութիւնները միմիայն ձեր
ըստ արժանւոյն վարմանը համար կը
զրկուին ձեր:

« Ասոնցմէ պիտի տեղեկանաք ինչ
որ եղած է այս դործիս մէջ, միան-
գամայն մեր այս ընթացքին ղեկ-
կայսեր դիտաւորութեանց համեմատ
ունեցած նշանակութիւնը: Այս գը-
րութիւնները նաեւ հարկ եղած փա-
տերը պիտի մատակարարեն ձեզ՝ խն-
դիրն իր ճշմարիտ կերպարանքն Ալի
փաշային ներկայացնելու համար:

« Բայց, սերելիք իմ Պ. Սթալ կայ-
սեր հրամանաւ յատուկ պաշտոն մ'ալ
կը յանձնեմ ձեզ բնաւ ջանք մի խը-
նայէք համազելու Մեծ. Եսարքոյը թէ
Կոստանդնուպոլիսի ղեկի տէրութեան
պատիւնն ու պատհովութիւնը
հարկ կը դնէ իր վրայ, բնաւ թշնամա-
կան կամ չարամիտ դիտաւորութիւն-
ներ չզարուանակել Գրան նկատմամբ:

« Պէտք չունիմ ասոր վրայ պնդե-
լու, որովհետեւ այս կէտը երկարորէն
բացատրուած է անկէջ առաջ ձեզ զըր-
կուած բաղմամբի պաշտոնագրաց մէջ:

« Ստորոյս դիտաւորութիւն մը պիտի
աւելցնեմ վրան 1856 ի դաշնագրու-
թեան հաստատած անբնական վիճակը
ոչ միայն թուրքոյ եւ Ռուսոյ մէջ
կեցած յարաբերութեանց կը փնտրե-
այլ եւ դաշնային քաջալերութիւն մը
կուտայ անոնց՝ որք այս երկու տէրու-
թեանց մէջ դժուարութիւն կը յուսան
կամ կրնայնաբար:

« Քանի որ իրաց այս վիճակն ու
փնտաւոր կայութիւնը՝ որուն երկու տէ-
րութեան ենք, տեւեն, պէտք է միշտ
այնպէս նկատել թէ օր մը հարկաւ
պիտի դադրեն: Արդարեւ բնաւ մեծ
տէրութիւն մը չկրնայ այսպիսի վի-
ճակի մ'անասանաբար հանդուրժել:

« Պատերազմի անհղ հաւանակա-
նութիւնը ժամանակի ինքիւր մը պի-
տի համարուի միշտ, ստուերն իր առ-
ջեւ ձգելով: Մարդիկ պիտի դառնան
որ ամեն ջանք ի գործ պիտի դնեն
այն հաւանականութիւնը պատրաստե-
լու եւ բերելու համար, որովհետեւ ալ
անհամարաբար պիտի սպասեն
զայն, եւ կրցածուն չափ պիտի ջա-
նան դժուարութեան օրը վերթան:

« Այլ է ահա այն ստոյգ եւ յայտնի
պատճառներէն մէկը, որոց համար յուզ-
մունքը չհանգարտի Արեւելոյ մէջ:
Ահա այս պատճառաւ է որ 1856 էն
ի վեր արդիւր գրգռութիւնը մարեւո-
համար կոստանդնուպոլիսի խն-
դրած այնչափ անդու ձեռքերն ապար-
գիւն անոնցին:

« Մեր օգոստոսիաւ վեհապետին
ձեռք առած միջոցն՝ այս խոչընդոտը
բարեկամական եւ խաղաղ կերպիւ
բաւնալու կը ձգտի: Կը յուսանք թէ
Գրան ալ այս միջոցն իրելու խաղա-
ղութեան ու ապահովութեան առա-
ւել զօրաւոր դրուական մը կընկատէ,
որն որ չկրցաւ տրուիլ իրեն այնպիսի
դաշնագրութեամբ մը որ վերջի չըն-
մացու: Համարուած ենք որ այս ա-

մենը չփրկուի Ալի փաշային ներքա-
մարտութենէն:

ԿՈՐՁԱՐՈՅ

Լօարի Գաղղիական դորաց մէկ մա-
սին հրամանատար Շանլի դորապետը
գեկտ. 26 թուով հետեւեալ բողոքոյ
նամակը գրկեց Բրուսիական դորաց հը-
րամանատարին:

« Կիմանամ որ ձեր հրամանին ներ-
քեւ եղող դորքերն անուն չունեցող
բռնութիւններ գործեր են Սէն-Ֆաու-
րէի անփնտա ժողովրդեան վրայ: Չեր
հիւանդաց ու վիրաւորաց բարձր խը-
նամակուն հակառակ ձեր պաշտո-
նականերն ստակ պահանջեր եւ ա-
ւարտութեան հրաման տուեր են:
Այդ բանը ձեր խղճին վրայ ծանրանա-
լիք բռնութիւն մ'է, զոր մեր ժողո-
վրդոց հայրենասիրութիւնը պիտի
կըրնայ համբերութեամբ կրել, բայց
անհնար պիտի ըլլայ սրբել:

« Այդ գեղման վրայ ձեր թշնա-
մանք թէ յաղթուած ենք: Այդ-
տուտ է՝ մեք ձեզ յաղթեցնել, եւ
դեկտ. 4 էն ի վեր ձեր յաւաքադա-
յութիւնն արդիւրեցինք: Գուք համար-
ձակեցաք վստ կոչել այնպիսի ան-
ձինք՝ որք չեն կրնար ձեզ պատուա-
խանել եւ ըսել թէ անկամայ կը հը-
նադանդին աղգային կառավարու-
թեան կամայք, որ զանոնք ընդդիմու-
թեան կը հարկադրէ, մինչդեռ անոնք
խաղաղութեան կը փախուքին: Կը բո-
ղոքեմ այս խօսքին դէմ այն իրա-
ւամբ՝ չոր կուտայ ինձ համայն Գաղ-
ղոյ դիմագրութիւնը, եւ այս իմ բանա-
կիս դիմագրութիւնը՝ զոր չկրցիք
յաղթել մինչեւ այսօր, նորէն կը հա-
տատենք ինչ որ մեր հաստատամտու-
թիւնը ձեզ սովորեցուց. մեք պիտի
կուտինք մեր իրաւանց դիտակցու-
թեամբն եւ յաղթելու կամքով ինչ
որ ալ ըլլն մեր ընկիւք զոհողու-
թիւնները պիտի մարանջիք մինչեւ
վերջը՝ անդու եւ անխնայ:

« Այսօրեան օրս մեր կուլը ոչ
թէ կարծի թնամիւնեւ հետ է, այլ հը-
րատակաց ջղրնեւ հետ, որք աւե-
րուն ու անդաւնքը միայն կուլեն
աղգի մը՝ որ ի պատիւը՝ անկախու-
թիւնն ու անտէմար պահել կը ջանայ:
Այն վիճանութեան, որով ձեր դե-
րինքն ու վերադրեցը կը խնամենք,
թշնամանք՝ հէգութեամբ եւ առա-
ւարտութեամբ կը պատասխանէք: Ու-
րեմն յստամբ կը բողոքեմ յանուն
մարդկութեան աղգաց՝ իրաւանց՝
զորս առ օրն կը տեսնէք:

Այս բողոքոյ նամակն երեք ան-
գամ կարգապահեց Գաղղիական դո-
րաց առջեւ:

Գաղղիական Տէա լրագիրը՝ Բը-
րուսիացոյ Մօլթէ դորապետին առ
Թրօշի դորապետն ուղղած նամակին՝
* Տէա Մարտի 1032

վրայ հետեւեալ դիտողութիւնները
կընէ:

« Պ. Մօլթէի նամակը պէտք է
ուշադրութեամբ եւ պաղ արկնով
կարդալ: Մանրամասն պարագաներու
մասին խիստ զգուշաւոր է: Գերմանա-
ցիք Օրլէանն աւեր են եղեր, այս բա-
նը դժբաղդաւոր տարակուսելի չե-
րեւիր: Բայց Պ. Մօլթէ՝ մերձաւոր
հաշուով իսկ չյիշեր թէ Օրլէանը պաշտ-
պանող զօրութիւնները ո՛րչափ էին
ճատ հնարաւոր է որ Լօարի բանակին
խիստ փոքր մասը դանուած է հոն, ո-
րովհետեւ քանի որ յառաջ ծանուց-
ուած էր թէ այն բանակը դէպ ի
Մօլթէ արժի կը գումարուէր: Տարակոյս
չկայ որ եթէ Լօարի բանակն աւերած
կամ եթէ մեծ կորուստներ միայն կը-
րած ըլլար, Պ. Մօլթէ զանց չէր ընէր
իմացնել մեզ, քանի որ միջըրած աղ-
գարարութեան նպատակն՝ ուրիշ բան
չէր, բայց թէ մեր ընդդիմութիւնն
անդամալուծել եւ փարկել բանակը
վճարեցնել: Օրլէանի քով կրած թե-
թեւ ճակողութիւնիս պէտք չէ մեզ
արդեւ յիշել երկու օրէ ի վեր պը-
տաւած այն զրոյցը թէ կառավարու-
թիւնը լաւ լուրեր ստացած է Պուր-
պալի դորապետէն:

Փարիզի պաշտոնական օրագիրն
հետեւեալ աղղը կը հրատարակէ:

« Միջեալ Նոյեմբեր 12 ին Տալէր
անուն օգապարիկը փարիզէն ճանրայ
երկնով Ֆէրիէր ինկած էր Բրուսիաց-
ւոյ ձեռքը: Այն օգապարիկն աղաւ-
նիներ կը պարունակէր, որոց շատը Բը-
րուսիացոյ ձեռքը մնացին:

« Գեկտ. 9 ին իրիկուան ժամ 5 ին
(12 1/2 ին ըստ տաճկ.) այն աղանի-
ներէն մէկն իր աղանիները դարձաւ
մուտ՝ Ռուսիէն դեկտ. 7 թուականաւ
նամակ մը բերելով:

« Երկու ժամ ու կէս ետքն ալ
երկրորդ աղանի մը նոյն աղանիները
դարձաւ մուտ՝ Թուրքի դեկտ. 8 թը-
ուականաւ նամակ մը բերելով:

« Բնաւ երկրայութիւնն չկայ, որ
դարձող երկու աղանիները Ֆէրիէր
ինկած եւ Բրուսիացոյ ձեռքն անցած
օգապարիկին մէջ գտնուողներն են:
Վարչութեան գործակալներն ամենայն
ապահովութեամբ կը հաստատեն զայս:
Երկու նամակները միօրինակ կը պիւ-
կացուած էին՝ Գաղղիացոյ դորա-
կալներուն գործածած էն տարբեր ձե-
ւով մը: Գրութեան ձեռն ու ոճն ալ
տարակոյս չեն թողուր Գերմանական
ձեռքէ ելած ըլլալուն վրայ: Ռուսի
նամակներուն ինչ աղղիւրէ եկած ըլ-
լան անհակառակելի կերպիւ ստուգ-
ուած է:

Ահաւսիկ երկու նամակներուն ալ
թարգմանութիւնը:

1

Ռուսի 7 դեկտ.

Կառավարութիւն փարիզ.
Ռուսի գրաւեցաւ Բրուսիացիներէն,

